

**PIERKE
HULSHOF**

de tafel van zeven / de boomknuffelaar

**DE
BOOMKNUFFELAAR**

Het antwoord op mijn liefde voor hout

Ik wilde nooit het onderwijs in, desondanks werd ik opgeleid tot kunstenaar én tot docent beeldende vakken.

Na een aantal jaren als kunstenaar gewerkt te hebben, werden de maanden steeds langer, en de inkomsten steeds lager. De interieurbouw waar ik ondertussen werkte was voor mij niet geschikt. Het werk wel, maar ik en klanten samen, dat ging toen nog niet.

Via een werkplaats op een creatieve vakschool, kwam ik in aanraking met onderwijs wat ik wél leuk vond. Ik mocht hier met studenten werken die al wisten wat ze wilden, en ik mocht met hout werken, iets wat ik goed kan en leuk vind. Na een aantal jaar onderwijs, met verschillende functies en rollen, ontstond er toch wat onvrede bij me. Het lesgeven ging me te makkelijk af, ik leerde niet veel meer van mijn studenten, maar in mijn eigen praktijk werd al een hele tijd niet zo veel gemaakt.

DE BOOMKNUFFELAAR

Sinds januari 2016 ben ik middels de masterstudie Design aan de Willem de Kooning Academie te Rotterdam kennis en praktijk weer samen aan het brengen. Er ontstond een tafel, nieuwe samenwerkingen met ontwerpers, een publicatie, een nieuw netwerk én heel belangrijk, een nog grotere liefde voor bomen en hout en een antwoord op mijn ontwerpvrage.

afb. 1

Van der Knaap, K.

Vanuit die studie, die nu bijna is afgerond, ben ik ook aan het zoeken hoe ik nu verder ga met het onderzoek: wat wordt mijn rol? Hoe ga ik me verhouden tot andere ontwerpers, docenten, experts? Hoe ga ik mijn kennis delen? Hoe ga ik ervoor zorgen dat ik serieus genomen wordt op mijn onderzoeksgebied?

afb. 2

van 9 tot 5

Ik heb me in dit onderzoek beziggehouden met de identiteit van bomen. Met als doel om die eigenschappen in te kunnen zetten om een bewustere omgang met hout te genereren.

Het was niet altijd makkelijk om uit te leggen waar mijn onderzoek over gaat. Veel mensen zien de materie als iets abstracts en zweverigs. Naar mate het onderzoek vorderde ging die uitleg steeds beter. Ik kan steeds begrijpelijker uitleggen waar ik mee bezig ben en wat mijn drijfveren zijn. Dat komt mede omdat ik mijn eigen onderbouwingen beter kan verwoorden richting de luisteraar. Toch krijg ik nog regelmatig de vraag of ik dan nog wel hout mag gebruiken en of ik nu dan ook bomen knuffel? Allemaal legitieme vragen, maar toch

niet gerelateerd aan waar het mij om gaat. Ik ga helemaal niet stoppen met het gebruiken van hout.

Zoals mijn ontwerpvrage al vertelt gaat het mij om een bewustere omgang met hout. Ik wil dat ontwerpers en consumenten zich gaan afvragen of, en waarom, zij hout willen gebruiken en in welke mate dat dan bewerkt moet worden. Wanneer er voor gekozen wordt om hout te gebruiken dan dient dat een bewuste keuze te zijn. De keuze van het type hout moet weloverwogen zijn. In het ontwerp zal ook naar een bepaalde duurzaamheid gestreefd moeten worden, een product moet niet na een korte periode al worden afgedankt. Als ontwerper vind ik het belangrijk dat het verhaal van het materiaal bekend is bij zowel de ontwerper

Afb. 3

Demetz, A.

Aron Demetz

1972

Demetz maakt mensbeelden, gemaakt uit hout, maar als je goed kijkt zie je dat ze eigenlijk uit een boom gemaakt zijn. Demetz laat zien waar zijn materiaal vandaan komt. Het beeld is uit één deel, de sokkel is onderdeel van de voorstelling. De mensfiguren worden steeds verder aangetast, door harsen, brand, teer, alsof ze het materiaal niet waardig zijn. Demetz laat de boom zien hoe hij was, waardig en vol met leven.

De mens is statisch en nederig, ook al staat ze in de belangstelling.¹

¹ Gemignani, N. 2008.

Antropomorfie

Niet menselijke objecten of wezens een menselijke gedaante geven. Dit kun je doen door gezichten te maken, gezichten te accentueren of door eigenschappen toe te kennen aan het object of wezen. Het toekennen van menselijke eigenschappen zien we vaak gebeuren bij huisdieren. Baasjes praten tegen hun dieren, verwennen ze en soms trekken ze het dier zelfs kleren aan.

Bij bomen heeft dat snel iets humoristisch, en zul je de vermenselijking eerder moeten zoeken in het inlevingsvermogen dan in een gezicht creëren of kleren aan doen. ²

Afb. 4
maker onbekend

als bij de consument. dat verhaal zorgt namelijk voor de identiteit, en zoals in de katernen ‘de geliefden’ en ‘het empathisch vermogen’ ook wordt beschreven, die identiteit is belangrijk. Met die identiteit kun je een bewuster ontwerp maken, een ontwerp wat past bij het materiaal. Die identiteit kun je ook koppelen aan de identiteit van de consument.

Stel je voor, je bent op zoek naar een dressoir. Hoe mooi zou het dan zijn wanneer er voor een houtsoort gekozen wordt die door de karaktereigenschappen van de boom overeenkomstige karaktereigenschappen heeft met jou. Het dressoir wordt voor jou op maat gemaakt. Met zowel jouw als de boom zijn eigenschappen centraal. Het dressoir wordt daarmee onderdeel van het gezin en zul je daardoor niet snel meer het huis uit doen.

Afb. 5
maker onbekend

Nu de afronding van de master dichterbij komt, ben ik ook aan het kijken naar hoe ik nu verder wil. Ik wil naast het lesgeven weer meer eigen werk maken. Als ontwerper wil ik me gaan bezighouden met het ontwerpen vanuit die identiteit. Identiteit vanuit het materiaal maar ook vanuit de consument. Wanneer je die twee identiteiten

samenbrengt in een ontwerp creëer je een product dat zo persoonlijk is dat het daardoor duurzaam wordt. Door het bewust gekozen materiaal, ga je er zorgvuldiger mee om en wordt het een ethisch verantwoord product.

Momenteel heb ik een fijne werkplaats maar deze is niet ingericht voor dit soort grote projecten. Eén tafel is te doen, als ik verder alles aan de kant schuif. De gezaagde stammen liggen dan in de weg. Vanaf maart huur ik daarom een nieuwe ruimte waarbij ik mijn machines wel de ruimte kan geven, waar ik mijn hout goed kan stallen en waar ik ontmoetingen kan organiseren met belanghebbende. Een plek die inspirerend is, voor eenieder die graag op een ethische manier met hout wil werken. Waar het karakter van zowel hout als mens de boventoon voert. Waar menselijke eigenschappen in bomen en hout zichtbaar worden in producten. Ik wil ontmoetingen organiseren waarbij het filosoferen overgaat in ontwerpen en uiteindelijk naar uitvoeren. Een kenniscentrum.

Een plek die inspireert en aanzet tot nadenken en onderzoek. Waar je kunt studeren, maar waar ook een

houtwerkplaats is ingericht zodat je meteen kunt uitproberen en ervaren wat je studeert. Waar hout ligt om te voelen en te bekijken, maar ook de stam ligt waar het hout vandaan komt. Het moet een plek worden waar vormgeven met hout als uitgangspunt centraal staat.

Een praktisch onderzoeksatelier. Gezien mijn onderzoek nog niet is afgerond, het is een *ongoing* proces, wil ik in dat onderzoeksatelier het huidige antwoord op mijn ontwerpvrage verder onderbouwen.

De vraag luidde:

Hoe kan de identiteit van de boom bijdragen aan een bewustere omgang met hout?

Het antwoord op die vraag is voor mij duidelijk. Door de karaktereigenschappen van de boom menselijk te maken kan de mens zichzelf vergelijken met die boom. Door dat vergelijken is het mogelijk om invoelingsvermogen aan te wakkeren. Wanneer je je kunt verplaatsen in de ander zul je sneller handelen volgens de gulden leefregel: *‘Wat u niet wil dat u geschiedt doet dat ook een ander niet’* Wanneer we dat principe hanteren dan zullen we bewuster om gaan met hout, maar ook met de boom.

Afscheid.

In juli 2017 nam ik, met pijn in het hart, afscheid van de school waar ik 13 jaar lang werkte. Ik heb er erg graag gewerkt, heb er veel geleerd en ik heb me er gezien gevoeld.

Bij mijn afscheid kreeg ik een bedrag ter beschikking wat ik mocht spenderen aan een activiteit met collega's. Een mooi gebaar, en hoewel het bedrag aanzienlijk was lukte het me niet om met al mijn collega's iets te gaan doen. Ik zocht naar een andere oplossing. De school heeft me veel gebracht, ik heb er veel mogen leren, en ze hebben me de mogelijkheid gegeven om ook elders weer te gaan studeren. Ik vond het een mooie gelegenheid om iets terug te kunnen geven.

Er is een grote tuin aanwezig op deze school, en het leek mij een mooi gebaar een boom te schenken aan de school. Ik liet dan mijn stempel echt achter op

afb. 6

Luijckx. W

school, mijn onderzoek werd vertegenwoordigd en iedere collega en student had er indirect wat aan. Er zou zuurstof en schaduw voor mij in de plaats komen. Dat vond ik, en gelukkig ook de school, een mooi gebaar. Gezamenlijk hebben we een *Tilia Cordata* geplant, een winterlinde.

Het volgende stuk droeg ik voor bij de planting.

In de jeugd groeit deze boom langzaam, en wanneer je hem dan herplant, zoals wij deden vandaag, dan heeft hij daar ook even last van. Het is een boom die oud kan worden, 150-250 jaar is in het wild geen uitzondering. In een gecultiveerde omgeving leven ze meestal minder lang, en dat is niet zo vreemd, een winterlinde houdt namelijk van gezelschap. Hij wil middels zijn worteldek (het netwerk van een boom) in contact staan met andere bomen, dat mogen nazaten

zijn, of familie maar dat hoeft niet. De linde is sociaal, hij kan zelfs omgaan met de dominante eik, een beuk is wat lastiger maar dat kan vrijwel geen enkele boom, en alleen wanneer de omstandigheden goed genoeg zijn zal hij volgroeien tot een volwassen boom, een boom die 30 meter kan worden.^{3 4}

Waarom dan een winterlinde?

Allereerst koos ik een boom omdat het groen de laatste jaren wel heel plat geworden was op school. De hoge bomen zijn verdrongen naar de zijkant van de tuin en in de afgelopen dertien jaar zijn er nogal wat bomen die het veld geruimd hebben..

De winterlinde is een boom die zoals gezegd sociaal is. Hij tast af en wanneer hij ontplooid is maakt hij graag gebruik van andermans kwaliteiten, haalt hij er voeding vandaan, laat hij zich waarschuwen, door bijvoorbeeld goed te 'kijken' naar anderen wanneer de lente echt begonnen is. De winterlinde kan veel hebben, je krijgt hem niet zomaar stuk, je mag hem best een keer snoeien, als je zijn fundament maar laat staan, dus geen takken dikker dan 10 cm snoeien, dat kan hij niet aan. De winterlinde heeft liefde nodig, kleur, en frisse wind.

Ontvangt de linde dat dan geeft hij ook veel, hij zorgt voor een heerlijke geur wanneer hij in bloei staat, het is een bron voor bijen, hij zorgt voor schaduw in de zomer, en voor overlast in de herfst.

Allemaal dingen die ik mijn oude school wens.

3 van de Berk

4 Betere Bomen 2015

afb. 7

Hulshof. P 2017

Colofon:

Pierke Hulshof

De Tafel van Zeven. Hoe de identiteit van bomen kan bijdragen aan een bewustere omgang met hout.

Willem de Kooning Academie Master Design

2018

Moniek Driesse hielp me door de bomen het bos te blijven zien. Ik kan niet genoeg dank je wel zeggen daarvoor.

Met bijzondere dank aan Harma Staal & Hanneke Briër, de boswachters van dit project.

Bas Steur, Pim Smeets en Robbin de Waij, jullie waren mijn schimmels, zonder jullie had ik het niet gered.

Céline en BLIJF, mijn bos, naar waar ik altijd terug zal keren. Alleen maar liefde...

bronvermelding

- afb. 1 Ven der Knaap, Kees. Oak tree 1. Jaartal onbekend.
- afb. 2 van 9 tot 5 illustraties 2017
- 1 Gemignani, Nicoletta. "Aron Demetz." *electa*, 2008.
- afb. 3 Demetz, Aron. 'vita interiore' 2007
- 2 Milman, Oliver. "Anthropomorphism: how much humans and animals share is still contested." *the guardian* 15 01 2016.
- afb. 4 maker onbekend
- afb. 5 maker onbekend
- afb. 6 Luijkx, Wim. 2017,
- 3 Berk, Van den; Ronald Houtman. "Tilia." Berk, Van den; Ronald Houtman. *Van den Berk over bomen*. 2004. p. 675 -682.
- afb. 7 Hulshof, Pierke 2017
- 4 Burobol en Terra Nostra. *Betere bomen*. 04 02 2015. Opgehaald 30 06 2017. <http://beterebomen.nl/wiki/tilia-cordata-kleinbladige-linde/>
- afb. 8 Hulshof, Pierke. *Tilia Cordata* 2017
- cover Vasas, Thomas. *Oak Tree*.

afb. 8

Hulshof. P 2017

